

## РАЗВОЈ ГОВОРА

Да би дете овладало говором неопходан је спој биолошких, психолошких и срединских фактора. Наслеђе, нормална интелигенција, очуван слух, развијена моторика говорних органа – нису довољни без подстицајног деловања окружења. Средина има утицај на интелектуални, социјални и емоционални развој детета. Социјални фактори који утичу на развој говора су:

- говорни узор близак детету који стимулише имитацију,
- свеукупна активност детета и његово доживљавање

Постоје два периода у развоју говора и језика:

**?** ПРЕЛИНГВАЛНИ ПЕРИОД (до појаве прве речи) а његова обележја су:

- вокализација (распевавање вокала) која се јавља спонтано и под утицајем је сазревања

- зүкање и

-брбљање, које представља први социјални почетак вербалне комуникације.

**?** ЛИНГВАЛНИ ПЕРИОД

(почиње првом речју са значењем, око 12. месеца живота)

### КАКО СТИМУЛИСАТИ ДЕТЕ ДА БИ ПРАВИЛНО ПРОГОВОРИЛО?

**?** Треба што више именовати предмете, особе, дететове делове тела, питати га и постављати му налоге шта да уради...

**?** Приликом обраћања детету одрасли треба јасно да изговарају краће реченице , које је пожељно више пута понављати.

**?** Поред сталног обраћања детету путем говора, и драматизација повољно утиче на даљи говорно-језички развој. При томе се ствара пријатна емоционална атмосфера и успоставља близак однос између одрасле особе и детета .

**?** Веома је битно да дете има добар говорни узор за артикулацију, што подразумева то да одрасле особе које окружују дете треба правилно да изговарају све гласове матерњег језика.

## КАКО СЕ НАЈЛАКШЕ ВЕЖБАЈУ ПОЈЕДИНЕ ГРУПЕ ГЛАСОВА?

❓ ВОКАЛИ (А,Е,И,О,У) – уз свирање и певање

❓ ПЛОЗИВИ (П,Б,Т,Д,К,Г) И ВИБРАНТ- Р – уз добош и ударање



❓ НАЗАЛИ (М,Н,Њ) – уз певање затворених уста, кроз нос

❓ ФРИКАТИВИ И АФРИКАТИ (Ф, С, З, Ш, Ж, Х, Ц, Ћ, Џ, Ћ, Ћ) – уз имитирање различитих ономагопеја



ђии-ђии

❓ ЛАТЕРАЛИ (Л,Љ) – уз имитирање љуљања бебе у колевци



ла-ла-ла

Садржај почетних говорних вежби у основи представља:

**[?] Имитација** , као подстицај за вокализацију ( удвајање гласова, слоговна вокализација, имитација звука ..)



АУУ-АУУ



БА-БАА



ТРУ-ТРУ

**[?] Извршавање основних налога**



Дај ми- Узми

**[?] Почетак именовања**



**?** Телесна шема



**?** Вежбе визуелног опажања

**?** Вежбе аудитивне перцепције



## ПРЕДЛОЗИ ПОДСТИЦАЊА ГОВОРНО-ЈЕЗИЧКОГ РАЗВОЈА ДЕТЕТА ДО 3 ГОДИНЕ

### 1. ПОДСТИЦАЊЕ ПОЧЕТНОГ ПРОГОВАРАЊА КОРИШЋЕЊЕМ :

- ономатопеја ( опонашање оглашавања неких животиња )

- именоване предмета и радњи из непосредног окружења (краће једноставне речи везане за тренутну ситуацију поткрепљене аудитивном, визуелном и тактилном стимулацијом као на пример- покажемо детету мацу, дамо му у руке мацу и пустимо звучно оглашавање маце). Важна је поновљена стимулација.

2. ПОДСТИЦАЊЕ БОГАЋЕЊА РЕЧНИКА ( учењем, пасивним и активним усвајањем нових речи уз помоћ дидактичког материјала, играчака ...пример- прелиставање сликовнице са дететом уз именоване и показиване руком предмете на сликовници )

3. ПОДСТИЦАЊЕ ФОРМИРАЊА РЕЧЕНИЦА ( уз помоћ сликовног материјала или у слободном говору, пример- разговор са дететом о слици која се посматра ..)

4. ПОДСТИЦАЊЕ ВЕРБАЛНОГ ПАМЋЕЊА (учењем краћих песмица)

5. ПОДСТИЦАЊЕ УЧЕЊА ПРИЧА уз помоћ одраслих, другог способнијег детета и самостално ( пратити како дете пројектује своје искуство )

6. ПОДСТИЦАЊЕ РАЗУМЕВАЊА ГОВОРА ( давање једноставних налога детету , нпр. донеси, додај, баци... прво један налог а затим два у следу-двоструки налози- нпр. донеси лопту и затвори врата ...)

7. ПОДСТИЦАЊЕ ДИФЕРЕНЦИРАЊА МИШИЋА И ОРГАНА који учествују у говору имитацијом ( пожељно испред огледала - дување папирића, пијење на сламчицу, облизивање око усана...)

У раду са децом се треба придржавати следећих **принципа** :

**[?] Конкретности-** истовремено именовати и показивати детету предмете и играчке ( касније слике и моделе) из непосредне околине

**[?] Очигледности-** која подразумева ангажовање свих чула

**[?] Поступност-** треба полазити од појмова из непосредне дечје околине ( играчке, предмети, лица) и постепено ширити круг ка друштвеној средини

- ❑ Сликовитост- у раду треба користити што реалније, сликовито представљане догађаје и доживљаје
- ❑ Редослед у развоју гласовног система и говора уопште
- ❑ Принцип индивидуализованог приступа детету
- ❑ Подстицање говорне активности кроз осмишљену говорну игру ( један од најважнијих принципа).

Тијана Шобот

Мастер логопед